

South Dakota

HET WILDE WESTEN

TUURLIJK KEN JE AMERIKA. NEW YORK EN WASHINGTON AAN DE OOSTKUST; HOLLYWOOD, LAS VEGAS EN DE GROTE NATIONALE PARKEN AAN DE WESTKUST. EEN LAPPENDEKEN VAN STATEN DAARTUSSENIN. MAAR WAAROM SOUTH DAKOTA? EN WÁAR LIGT SOUTH DAKOTA PRECIËS? TWEEDE STAAT VAN BOVENAAN TE TELLEN EN VIERDE VAN LINKS. IK KOM TERECHT IN EEN WERELD VAN COWBOYS, GOUDZOEKERS EN INDIANEN. KORTOM, HET WILDE WESTEN.

We landen in het niets. Lucht-havengebouw, parkeerterrein, een kale vlakte rondom. Zelfs geen FedEx-depot. De stad Denver ligt een uur verderop. Wie een camperreis wil maken en van de andere kant van de oceaan komt, is verplicht de eerste nacht op hotel door te brengen. Kwes-tie van fris achter het stuur te kruipen. Denver, hoofdstad van de staat Colorado, is erg 'clean'. Het lijkt alsof de ge-bouwen pas gisteren werden geïnaug-ureerd en de straten vanmorgen nog geboend.

HUIS OP WIELEN

Min of meer uitgeslapen monster ik de volgende ochtend ons 'huis' voor de komende week. Bijna vier meter hoog, drie meter breed en negen meter lang. Onze RV – zoals dat hier heet, een 're-creational vehicle' – laat zich ondanks zijn afmetingen heel vlot besturen. Au-tomatische versnellingsbak, cruise con-trol... in een rechte lijn naar de horizon. We nemen de *interstate* in noordelijke richting. Ruim driehonderdvijftig mijl hebben we voor de boeg tot onze eerste bestemming. Een tocht door drie sta-ten, van Colorado door Wyoming naar South Dakota. Een kennismaking met

de VS met de voeten op het dashboard.

Clichés duiken links en rechts van de weg op. Een Starbucks *drive-thru*, drommetjes oer-Amerikaanse brievenbussen, ranches, een wapenwinkel, vingerwijzende verkeersborden. 'Pay attention or pay penalty', opletten of dokken. De snel-weg kun je adopteren, in stukjes van twee mijl. De Rough Riders, een baptistenkerk, de plaatselijke Lions Club en een vrouwencentrum: samen houden ze de bermen schoon. Koolzwart vee knabbelt aan stompjes gras. Iemand zet zijn grond en paarden te koop.

Het begint al te donkeren wanneer we via het Wind Cave Na-tional Park richting Custer rijden. Een bord waarschuwt voor 'large wildlife on road'. Enkele bizons knabbelen in de berm hun avondmaal bijeen. In een kromming van de weg ligt een godverlaten dorpje. 'Open' knippert een rood-blauwe neon. Geel licht, gezellig geroezemoes en muziek stroomt door de open deur. De houten tafels zijn gedekt met geblokte tafella-kens, achterin speelt een bandje. Een scène die je dacht enkel in films te zien.

KOLOSSEN

Het schemert nog wanneer ik 's ochtends naar buiten glijp. Een dozijn edelherten kijkt niet eens verschrikt op, maar tip-pelt rustig tussen de mobilhomes door. Custer State Park ligt in het heuvelachtige landschap van de Black Hills en dankt zijn faam aan de bizonkolonie die hier leeft.

Ranger Howard Jensen benoemt in het bezoekerscentrum alle opgezette dieren. "Zo'n 1500 bizons hebben hier hun thuis. Meer niet, want dan grazen ze alles kaal." In septem-ber vindt de 'Buffalo Round-Up' plaats, een spectaculair event dat elk jaar een massa kijklustigen lokt. Wranglers >

1. Het hoofd van Crazy Horse. Een werk van generaties, dat als het ooit voltooid raakt, 's werelds grootste beeldhouwwerk wordt.
2. Badlands is een apart landschap, over de jaren heen gevormd door water en wind.

te paard drijven dan de bizonen bijeen, waarna de kudde kolossen met een adembenemend geroffel over de heuveltoppen komt gestormd. Vervolgens worden de dieren geselecteerd en gebrandmerkt. Een tweehonderd bizonen werden dit jaar verhandeld, tegen een gemiddelde prijs van \$ 1830. “We zorgen ervoor dat alles in evenwicht blijft”, aldus Howard.

We nemen de Wildlife Loop Road door het park. Het landschap kleurt vurig geel. Ik begrijp nu waar het begrip ‘Indian Summer’ vandaan komt. Enkele gelukkigen, die niet werden geselecteerd voor verkoop, grazen achter een omheining. Eén ervan schiet plots uit, maar de buikige Amerikaan aan de andere kant van het hek laat zich niet intimideren. “Rustig aan, *big boy*.”

Een stel muil dieren tippelt over de weg. Ongegeneerd steken ze hun kop door het raampje. Dit zijn de ‘getrainde bedelaars’ waar Howard voor gewaarschuwd had. De tacochips gaan er vlot in, en we laten hen achter met paprikarode getuile lippen.

LEVENSWERK

Het was opperhoofd Standing Bear die kunstenaar Korczak Ziolkowski vroeg een standbeeld te maken voor zijn volk. De ouderlingen van de stam kozen Crazy Horse uit, een emblematisch figuur dat symbool zou gaan staan voor alle indianenvolkeren. Korczak begon heel bescheiden aan zijn levenswerk: hij leefde in een tent, hakte hout om een kamp te bouwen en timmerde een trap naar de top van de uitgekozen berg, waarlangs hij met een drillboor op de rug elke dag naar boven klom. Zijn enige mechanische hulpmiddel was een tegenspuiterende oude compressor. Echtgenote Ruth en hun tien kinderen stapten mee in het project. Overheidssteun hebben ze altijd afgewezen, het moest een familieproject blijven.

In 1998, op de vijftigste verjaardag van het project, werd het gelaat van Crazy Horse onthuld. Korczak stierf in 1982, zijn gezin zet het werk verder. Als het monument ooit klaar is, zal het het grootste beeldhouwwerk ter wereld zijn. Groter dan de Egyptische piramides. Een streefdatum is er niet.

Eén keer per jaar wordt er publiek toegelaten op wat de uitgestoken arm van Crazy Horse moet worden. Wij hebben

het geluk dat er voor ons een uitzondering wordt gemaakt. Van vlakbij ziet het er werkelijk indrukwekkend uit. De contouren van het gezicht, de indisaanse trekken van neus en lippen, de uitsnijding van de ogen. Heel nietig is onze camper op de parkeerplaats beneden. Om een idee te geven: het gezicht

Wranglers te paard drijven de bizonen bijeen, waarna de kudde kolossen met een adembenemend geroffel over de heuveltoppen komt gestormd.

van Crazy Horse is 27 meter hoog, zijn arm 80 meter lang; het neusgat van het paard alleen al wordt bijna acht meter. De film in het bezoekerscentrum toont hoe klein – verhoudingsgewijs – dat andere befaamde monument is, Mount Rushmore, 27 kilometer verderop. De vier presidentskoppen passen makkelijk in het hoofd van Crazy Horse. Toch is ook dit indrukwekkend. Al merk je aan de aankleding dat hier wél overheidsgeld aan te pas kwam.

DEADWOOD

Terug naar het Wilde Westen. Althans, dat verwacht je bij de naam Deadwood. Hier, in de stoffige straten van dit roerucht plaatsje, vonden goudzoekers, gokkers en prostituees elkaar. Wild Bill Hickok en Calamity Jane liggen zij aan zij op de begraafplaats bovenop de ➤

1. Custer State Park dankt zijn faam aan de bizonkolonie die er leeft.

2. Een kleurrijke uitzondering op de doorgaans meterslange Amerikaanse campers.

1

2

heuvel. De mijnindustrie redde het stadje van de totale verwoesting, maar een pokkenepidemie en branden zaaiden dan weer dood en vernieling. In 1989 werd een wet gestemd die gokken in Deadwood toelaat, in een poging het plaatsje te redden van het faillissement. Met als gevolg dat je achter de oude gevels enkel nog speelautomaten vindt. En het restaurant van acteur Kevin Costner. We eten er hamburger-friet tussen filmkostuums en ingekaderde stills.

Een van Costners bekendste films, de kaskraker 'Dances with Wolves', werd vlakbij opgenomen, in Spearfish Canyon. Wandelpaden leiden door loof- en naaldwoud naar bescheiden watervalletjes. Een mollig bruidspaar schiet er zijn huwelijkskiekjes.

MAGISCH LANDSCHAP

Badlands is een verhaal apart, zowel optisch als natuurhistorisch. Water en wind schiepen over een oppervlakte van bijna duizend vierkante kilometer een fenomenaal landschap, dat bestaat uit merkwaardig geërodeerde rotsen, contrastrend afgeboord met zachte prairies. Het begint te donkeren wanneer we het nationaal park binnenrijden en het maanlicht versterkt de magie. Het voelt vreemd om te midden van dit onwezenlijke landschap je tentje op te slaan. Alleen de aanwezigheid van andere kampeers mildert het verlaten gevoel. We improviseren een maaltijd, drinken een biertje en besluiten vroeg op te staan.

Gelukkig helpt het tijdsverschil nog steeds een handje. Snel tanden poetsen en achter het stuur, zodra de horizon begint te verkleuren. Onze ambitie loont. Het zonlicht volgt de horizontale lijnen die zich in de rotsen hebben gevormd en kleurt ze langzaam in. De lagen vertellen de geschiedenis van dit excentriek stukje natuur, al knabbelt de tijd er voortdurend aan.

SHIUX

We zetten onze weg verder en rijden uren door het Pine Ridge-reservaat, een van de gebieden waar de Sioux-indianen ingedeeld werden. Tegen de eindeloosheid tekenen zich

Als Crazy Horse ooit klaar is, zal het het grootste beeldhouwwerk ter wereld zijn. Groter dan de Egyptische piramides.

hier en daar barakjes af, niet meer dan stacaravans. Het trieste lot van wat eens zo'n trots volk was. Het monument bij Wounded Knee moeten we gemist hebben. Het zegt veel over hoe met dit stuk geschiedenis omgegaan wordt.

We passeren het plaatsje Pine Ridge, dat toch min of meer het uitzicht heeft van een dorp, zij het opnieuw met die onmiskenbare desolaatheid. Twee jongetjes, met krachtige gelaatstreken en mahoniehouten huid, racen met hun fiets op de stoep. Ik volg ze met mijn ogen tot ze uit het zicht verdwijnen en hoop stiekem dat ze later kansen krijgen, een toekomst hebben en tegelijk hun verleden in ere hersteld wordt. "We were all wounded at Wounded Knee", zong Redbone. ■

1. South Dakota wordt ook wel de Mount Rushmore staat genoemd.
2. We stoppen in de omgeving waar Kevin Costner zijn 'Dances with Wolves' opnam.

PRAKTISCH

VAB-Magazine maakte deze reis met camperreisorganisatie **TRAVELHOME**, WWW.TRAVELHOME.NL. Via de website kun je een offerte op maat aanvragen. Je vindt er ook informatie over de geplande informatiebijeenkomsten die georganiseerd worden in het kantoor in Geldrop (provincie Brabant).